

Меѓународен монетарен фонд

Поранешна Југословенска Република Македонија: Писмо за намери *

6 февруари 2008 година

Документот што следи е Писмо за намери на владата на Поранешна Југословенска Република Македонија каде се опишани политиките што Македонија има намера да ги имплементира во согласност со нејзиното барање за финансиска помош од страна на ММФ. Овој документ, што е сопственост на Поранешна Југословенска Република Македонија е достапен на интернет страната на ММФ со согласност од членката за користење од страна на посетителите на интернет страната на ММФ.

* Ова е дел од преводот на оригиналниот документ на англиски јазик. **За целосната верзија погледнете** Поранешна Југословенска Република Македонија: Писмо за намери и Технички меморандум за разбирање.

Скопје, Македонија
Февруари, 2008 година

Господин Dominique Strauss-Kahn
Генерален директор
Меѓународен монетарен фонд
Washington, D.C. 20431
U.S.A.

Почитуван господин Strauss-Kahn,

1. **По една година на власт, нашите амбициозни економски реформи создадоа подобра и попросперитетна Македонија.** Даночните намалувања што ги воведовме беа наменети за стимулирање нови инвестиции и за зголемување на вработеноста. Нашиот закон за деловни банки привлекува големи странски банки и ќе ја зајакне банкарската супервизија. Нашите политики за либерализација на пазарот, особено во телекомуникациите, транспортот и другите услужни сектори го подобруваат растот и конкурентноста. Како признание на нашите достигнувања, Светска банка неодамна не рангираше на четвртото место меѓу економските реформатори. Со овие реформи ќе се промовира интеграцијата на Македонија во глобалната економија, и ќе се создаде опкружување кое ги поттикнува меѓународно конкурентните компании.

2. **Гледајќи нанапред, имаме за цел да ја одржиме макроекономската стабилност и уште повеќе да го подобриме деловното опкружување, за да се зголеми економскиот растеж, да се привлечат странски директни инвестиции, и да се намали невработеноста.** Прудентната фискална политика и понатаму ќе ја поткрепува макроекономската стабилност. Даноците и социјалните придонеси ќе бидат дополнително поедноставени и намалени, вклучувајќи со намалување на персоналниот данок на доход и данокот на добивка на претпријатија (на 10 проценти од јануари 2008 година) и намалување на даноците на плата. Трошењето на државата

ќе биде пренасочено кон попродуктивни цели, а трошењето за образование и инфраструктура ќе се зголеми. Поголемата фискална транспарентност, фискалната децентрализација, и подобро извршување на капиталниот буџет дополнително ќе го подобрат квалитетот на фискалната политика. Деловното опкружување дополнително ќе се подобри со завршување на процесот на „регулаторна гилотина“ и катастарот на недвижности, и со реформите во Централниот регистар, и во стечајните постапки. Исто така, преземаме клучни чекори за обезбедување стабилно снабдување со енергија и подобрување на финансиите во секторот на електрична енергија. Се очекува овие реформи да резултираат во повисок економски растеж и подобар животен стандард.

Најнови економски случувања

3. Економските резултати продолжуваат да се подобруваат:

- **Во првите три квартали од 2007 година, реалниот БДП се зголеми за 5 проценти во споредба со претходната година.** Индустриското производство (особено на железо и челик, преработена храна и градежни материјали), трговијата, транспортот и телекомуникациите дадоа значаен придонес во растежот. Приватната потрошувачка беше стимулирана од повисоките плати во приватниот сектор, порастот на вработеноста и поголемиот пристап до потрошувачки кредит. Исто така, и инвестициите се интензивираа, како резултат на пониските даноци и поповолната инвестициска клима.
- **Просечната инфлација опадна од 3,2 проценти во 2006 година на 2,3 проценти во 2007 година, но годишната стапка се зголеми на 6,1 проценти,** главно поради зголемувањето на цените на прехранбените производи.
- **Салдото на тековната сметка беше постабилно од очекуваното во првите три квартали од 2007,** што рефлектира понизок трговски дефицит и повисоки приватни трансфери. Зголемувањата на извозот на метали, заедно со високите цени на железото и никелот, ги зголемија приливите од извозот. Увозот на стоки, исто така, се зголеми, и кај стоките за широка потрошувачка

(рефлектирајќи ја силната економска активност и подобрените можности), а особено кај меѓупроизводите, и инвестициските стоки, кои ќе го зголемат производствениот потенцијал на економијата. И покрај отплатата на 200 милиони евра кон меѓународните кредитори, со износ од околу 1,5 милијарди евра (или 4-месечен увоз на стоки и услуги), девизните резерви и понатаму се високи. Ги отплативме сите наши преостанати обврски кон Фондот. Како резултат на предвремената отплата, надворешниот долг се намали на 35 проценти од БДП.

4. **Во првите три квартали од годината, ги исполнивме сите фискални и монетарни таргети на програмата (табела 1).** Фискалното салдо е многу поголемо од очекуваното, при што побрзиот пораст и подобрувањата на даночната администрација ги зголемува приходите од даноци и социјални придонеси. Каматните стапки на Народна банка постепено се намалија на околу 5 проценти, додека распонот меѓу активните и пасивните стапки во комерцијалните банки продолжија да се намалуваат и сега изнесуваат околу 5 процентни поени.

5. **Исто така, успешно спроведовме одреден број структурни реформи, во областите на даночна политика и администрација, фискална транспарентност, клучните економски сектори (вклучувајќи здравство, енергетика, финансии и телекомуникации) и целокупната деловна клима (Табела 2).** Во ова Писмо на намери се истакнати клучните достигнувања во овие области во нашата прва година на власт и се наведува агендата за реформи што се надградуваат на овие реформи.

Економска политика за 2008 година и на среден рок

6. **Економскиот пораст се очекува да се зголеми, додека инфлацијата ќе остане ниска.** Во контекст на добрите резултати во 2007 година, ги зголенивме очекувањата за пораст што се во основа на нашата програма поддржана од Фондот на 5 проценти и во 2007 и во 2008 година, што е значително над историските резултати. И покрај зголемените ризици во меѓународната економија, веруваме дека овие претпоставки се прудентни: како што се спроведуваат нашите реформи, сметаме дека

фактичкиот резултат на порастот може да биде значително поголем: дури 6 проценти во 2007 година, 6½ проценти на среден рок. На среден рок, инфлацијата се очекува да остане на околу 2 проценти, во согласност со земјите-партнери. Како што порастот се зголемува, дефицитот на тековната сметка се очекува да се зголеми на околу 6 проценти од БДП. Ќе ги одржуваме бруто девизните резерви на околу 4-месечен увоз.

7. Со оглед на тоа што порастот се зголеми, невработеноста почна да се намалува. Регистрираната стапка на невработеност и понатаму е висока, иако ова делумно го рефлектира регистрирањето на неформалните работници како невработени за да добијат здравствени бенефиции. Нашите политики, насочени кон повисок пораст и странски директни инвестиции треба значително да ја зголемат вработеноста. Но, исто така, преземаме директни мерки за намалување на невработеноста, особено со намалување на даночното оптоварување на работната сила за работниците со скратено работно време и работниците со ниски плати. Почнувајќи од април 2008 година, ќе го поттикнеме работењето со скратено работно време, со што повеќе нема да се бара за работниците со скратено работно време да се плаќаат придонеси за здравствено осигурување базирани на полно работно време. Исто така, ќе ги намалиме социјалните придонеси за нископлатените работници со постепено намалување на минималните социјални придонеси. Заедно со нашите политики насочени кон подобрување на образованието, нашите реформи постепено ќе ја намалат стапката на невработеност.

Реформи во фискалната политика и јавниот сектор

8. Во 2007 година, централната државна власт оствари мал буџетски суфицит, надминувајќи го таргетот на програмата за дефицит од 1 процент од БДП. Во контекст на силното натфрлање на приходите и веројатните заштеди во расходите, во 2007 година донесовме два ребаланса на буџетот со поголемо трошење (од околу 2 проценти од БДП) за образование, инфраструктура за привлекување странски директни инвестиции, и вработување во државната администрација потребно за членството во ЕУ, зголемување на платите, и енергија (дополнителни алокации на средства за да им се овозможи на буџетските организации да ги расчистат своите

заостанати обврски со ЕВН-ЕСМ). Започнувајќи во октомври 2007 година, ги намаливме стапките на ДДВ за компјутерски хардвер и софтвер, јавен превоз, топлински сончеви системи и лекови од 18 на 5 проценти.

9. **За 2008 година ќе ја задржиме нашата прудентна фискална политика, продолжувајќи со намалувањето на даночните стапки и пренасочување на трошењето на државата кон попродуктивни цели.** За да ја одржиме макроекономската стабилност, ќе го одржиме таргетот на дефицитот на 1½ процент од БДП. Започнувајќи во јануари, ги намаливме стапките на персонален данок на доход и данок на добивка од 12 на 10 проценти. Исто така, воведовме данок на мали даночни обврзници што ќе го замени данокот на добивка за претпријатијата со промет помал од 3 милиони денари и воведовме рамен данок базиран на прометот. Нашиот буџет, исто така, вклучува соодветно финансирање за децентрализација за да се овозможи ефективна транзиција кон алокации на општините според формула, и за воведување на задолжително средно образование и спроведување на новиот Закон за високото образование.

10. **Преземаме чекори за подобрување на квалитетот на трошењето на државата.** Во здравствениот сектор, ќе ги нагласиме економичните услуги на превентивната и примарната здравствена заштита, и ќе ги намалиме трошоците за релативно скапите болнички и специјалистички интервенции. Исто така, развиваме план за подобрување на ефикасноста на болниците и им обезбедуваме стимули на болниците за намалување на расходите и за подобрување на услугите. Употребата на партиципации ќе се зголеми, за да се обезбеди ефективен стимул за рационален избор од пациентите. Кај **образованието**, ќе го зголемиме времето на предавање во училиштата, при што наставниците ќе поминуваат повеќе време на предавање. Започнувајќи од училишната година 2007/08, средното образование станува задолжително. Компјутерите и информатичката технологија ќе се интегрираат во образованието според проектот „компјутер за секое дете“ и ќе се стават на располагање дополнителни средства за училишен мебел и опрема. Воведовме задолжителна настава на два странски јазици во основното образование и часови по

претприемништво и деловна администрација во средното образование. Ќе го зголемиме трошењето за **инфраструктура**, одржувајќи ги и инвестирајќи во нови патишта, подобрувајќи ги транспортните врски со нашите соседни земји, вклучувајќи го и развојот на железничката инфраструктура долж Коридорот 10.

11. Платите во јавниот сектор ќе се зголемат за 10 проценти секоја година во следните три години, започнувајќи од октомври 2007 година. Ова ќе придонесе за привлекување квалитетни кадри во јавниот сектор. Зголемувањето на платите, исто така, ќе резултира во зголемување на пензиите. За пензиите да бидат во согласност со подобрување на животниот стандард, ја изменивме формулата за индексација на пензиите и тоа: 50 проценти во однос на платата и 50 проценти во однос на индексот трошоци на живот (инфлација). Меѓутоа, откако беше донесен буџетот, во јануари 2008 година ги зголемивме пензиите во просек за 15 проценти, што е еднократна мерка како надоместување за малите зголемувања во претходните години. Предвидуваме дека ова ќе се финансира со повисоката наплата на придонеси. Понатамошните зголемувања на пензиите ќе ја следат новата формула за индексација на пензиите од 50 проценти во однос на платата и 50 проценти во однос на индексот на трошоци на живот (инфлација). При зголемувањето на платите во јавната администрација и пензиите, останува заложбата за исполнување на таргетот на дефицитот од 1½ проценти од БДП.

12. Реформите во Управата за јавни приходи (УЈП) и социјалните фондови, со поддршка на техничката помош од ММФ, ја зголемија наплатата на приходите:

- УЈП ја интензивираше наплатата на заостанатите обврски со примена на новиот Закон за даночна постапка и со подобрување на услугите за даночните обврзници преку забрзување на повратот и обезбедување повеќе расположливи информации за даночните обврзници. УЈП исто така си определи таргети на реализација што треба да се остварат до крајот на 2007 година (структурен репер за мај). Специјалната даночна канцеларија за администрирање на големите даночни обврзници, формирана во јули 2006 година ја зајакна

усогласеноста и ја подобри услугата за најголемите фирми во земјата. УЈП исто така формулираше стратегија за подобрување на администрирањето на малите и средните даночни обврзници (структурен репер за јуни). Неодамна до Собранието беа доставени измени на Законот за Управа за јавни приходи за да и се овозможи на УЈП поголема флексибилност при исплатата на плати и наградување на остварувањето преку систем за управување со професионално остварување.

- Новиот информатички систем на **Фондот за пензиско и инвалидско осигурување** (ФПИОМ), воведен во 2006 година, ја поттикна наплатата на приходите. Од април 2008 година, ФПИОМ ќе започне со наплата на сите социјални придонеси (структурен критериум за извршување). Формиравме работна група меѓу фондовите за да се формулира и спроведе оваа иницијатива. Како дел од овој процес, во март 2007 година Собранието донесе закон за усогласување на минималните основиците за социјални придонеси. Овој закон беше спроведен во јули 2007 година, започнувајќи со платите исплатени за јуни (структурен критериум за извршување). Законот за усогласување на основиците за придонесите за здравствена заштита (кои во моментот се утврдуваат врз основа на остварената плата) со придонесите за пензиско осигурување и за вработување (кои се засноваат на платата по договор) е во подготовка: ова ќе се спроведе до јули 2008 година (нов структурен критериум за извршување). Во јули 2007 година, нацрт законот со кој ФПИОМ се овластува да ги наплаќа придонесите за здравствено осигурување и вработување го доставивме до Собранието (структурен репер). По ова, Министерството за здравство и Министерството за труд и социјална политика потпишаа меѓуресорски договор со кој се утврдуваат условите под кои Фондот за пензиско и инвалидско осигурување ќе ги наплаќа придонесите за здравствено осигурување и за вработување во име на Фондот за здравствено осигурување и Агенцијата за вработување. Наша цел и понатаму е УЈП да ги наплаќа сите даноци и придонеси до крајот на 2009 година.

13. **Подготвивме и најавивме стратегија за целосно усогласување на ПДД и социјалните придонеси** (структурен репер), што е суштинско за нашата стратегија за намалување на даноците на работна сила, борбата против неформалната економија, подобрување на деловното опкружување и намалување на невработеноста.

Хармонизацијата исто така во голема мера ќе го поедностави даночното оптоварување на фирмите, стимулирајќи ја вработеноста. Оваа година ќе започнеме со постепено спроведување на оваа стратегија. Од април 2008 година, придонесите за здравствено осигурување за работниците со скратено работно време ќе се пресметуваат по час (нов структурен критериум за извршување), со што истите ќе се усогласат со наплатата на персоналниот данок на доход и на другите придонеси. Со ова ќе се намали даночното оптоварување на работната сила. Од 2009 година постепено ќе ги укинуваме минималните социјални придонеси во текот на период од две до три години. Исто така, имаме за цел премин од нето кон бруто плата при пресметување на персоналниот данок на доход и социјалните придонеси штом ќе биде возможно.

14. **Нашите реформи во Царинската управа исто така помогнаа во зголемувањето на приходите и подобрување на деловната клима.** Новите поедноставени процедури за царинење на увозот и елиминирањето на повеќето царински давачки и административни такси ја подобрија усогласеноста. Понатаму ќе воведеме нов царински информациски систем (МАКЦИС) за олеснување на извршувањето и размената на информации со нашите меѓународни партнери. Измените на Царинскиот закон за усогласување со законодавството на ЕУ, беа донесени од парламентот во јануари 2008 година.

15. **Финансиите во здравствениот сектор се многу подобри.** Сега поставивме директори-економисти во сите здравствени установи (ЗУ) и го намаливме износот на заостанати обврски на ЗУ од 1,8 милијарди денари (0,6 проценти од БДП) на крајот на 2006 година на 1,2 милијарди денари (0,4 проценти од БДП) до крајот на јуни 2007 година. Новиот меѓународен тендер за набавка на лекови (структурен репер за крајот на јуни 2007 година) беше одложен бидејќи во првата фаза од тендерот, 16 од 29 понудувачи мораа да се исклучат (во согласност со процедурите за јавни набавки).

Меѓутоа, по повторниот тендер, 27 понудувачи беа прифатени да учествуваат во втората фаза, и очекуваме дека тоа ќе резултира во пониски цени. Се очекува овој тендер наскоро да заврши (повторно одреден структурен репер за крајот на април). Исто така, ќе преземеме чекори за ограничување на непотребната употреба на лекови и поттикнување на рационално препишување лекови.

16. **Ќе бидеме претпазливи во разгледувањето на можностите за примена на јавно-приватни партнерства за инфраструктурни инвестиции што ќе имаат за цел остварување вредност за парите.** Внимателно ќе ги идентификуваме и избереме можностите за јавно-приватни партнерства по воспоставувањето рамка за управување со поврзаните фискални ризици, вклучувајќи преку соодветни закони, стабилни институции и воспоставување систем за рефлектирање на јавно-приватните партнерства во фискалното известување и анализите за одржливоста на долгот.

17. **Ја започнавме втората фаза од фискалната децентрализација:**

- **До денес, 51 од 84 општини се квалификуваа за учество во втората фаза од децентрализацијата.** Општините се квалификуваат за учество во втората фаза на децентрализацијата доколку (i) ги исполниле условите за првата фаза од децентрализацијата, (ii) поседуваат соодветен персонал за финансиско управување, (iii) покажуваат „добри финансиски резултати“ во текот на најмалку 24 месеци и (iv) немаат заостанати обврски кон добавувачите или доверителите над вообичаените рокови за плаќање. Оние кои преминале во втората фаза, започнаа да примаат блок-дотации од централната државна власт, за основното и средното образование, детската заштита, социјалната заштита за стари лица и културата. Донесовме подзаконски акти со кои се специфицира методологијата за алокацијата на блок-дотациите, зголемувајќи ја флексибилноста на општините за поефективно алоцирање на приходите што не се врзани со плати и поттикнување на заштеди. За 2008 година ќе биде воведена формула базирана на број на ученици за пресметување на блок-дотациите за

основното и средното образование. Формираваме работни групи што го следат трошењето на дотациите и ја известуваат владата на секои шест месеци.

- **Исто така, презедовме неколку активности за зголемување на приходите на локалната самоуправа:** (i) деловниот простор сега е вклучен во основицата на данокот на имот; (ii) давачките за улично осветлување двојно се зголемија; (iii) данокот на централната државна власт за договорите за закуп и продажба на градежно земјиште сега се дели со локалната самоуправа (40 проценти за централна државна власт и 60 проценти за локалната самоуправа); и (iv) данокот на искористување на природните ресурси се дели на истата основа. Иако децентрализацијата треба да го подобри таргетирањето на трошењето, со внимателно пренесување на приходите и одговорностите, тоа нема да има влијание на државниот дефицит.

18. **Ќе го зајакнеме следењето и контролата на финансирањето на јавните претпријатија.** Во 2006 година, Парламентот донесе закони со кои се бара од јавните претпријатија да поднесуваат квартални извештаи за својата финансиска позиција до владата. Претпријатијата сега ги изменија своите статuti за да се усогласат со овој нов закон. Првите извештаи што го опфаќаат вториот квартал од 2007 година беа поднесени до октомври 2007 година (структурен репер). Избравме консултант што ќе направи подготовки за приватизација на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор. До крајот на април 2008 година, консултантот ќе подготви извештај во кој ќе ја процени вредноста на средствата на претпријатието и ќе даде совет за модалитетите на приватизација. Во јули 2007 година ги поделивме Македонски железници на две претпријатија: железничка инфраструктура и железнички транспорт. Консултант финансиран од Светска банка ќе поднесе стратегиски документ во кој ќе даде сугестии, меѓу другото, за можностите за намалување на трошоците и давачките за користење на пругите до крајот на март 2008 година. Во врска со приватизацијата, консултантот ќе дава совети до јуни 2008 година, а во тој период владата ќе одлучи за најдобрата опција за зајакнување на железничките услуги и ефикасноста, и за решавање на неотплатениот долг на железничките

претпријатија. Подготвуваме закони за воведување конкуренција во товарниот железнички транспорт. Исто така, консултантите даваат совет за приватизација или давање под концесија на двата аеродроми во Македонија. Имаме намера да избереме инвеститор за овие аеродроми до мај 2008 година.

19. **Ќе продолжиме со развивање на домашниот пазар на јавен долг.** Нашата ревидирана стратегија за управување со долг што ќе биде презентирана во парламентот во февруари 2008 година, ќе има за цел намалување на трошокот на државата за задолжување и развивање на пазарот на јавен долг. Во октомври 2007 година го отстранивме лимитот на каматните стапки на аукциите на тримесечни државни записи за да го олесниме развојот на пазарот. За промовирање на конкуренцијата на пазарот на државни записи ќе ги отфрлиме понудите кои многу отстапуваат и ќе ја ограничиме големината на поединечното учество во секоја аукција. Воведовме месечни состаноци меѓу владата и НБРМ за да разговараме за економските случувања. НБРМ ќе продолжи со стерилизирање на вишокот на ликвидност со примена на различни инструменти на монетарната политика, вклучувајќи ги и долгорочните благајнички записи.

Политики за реформа на монетарниот и финансискиот сектор

20. **НБРМ ќе има за цел ниска инфлација со одржување на де факто фиксен режим на девизен курс поддржан со адекватни девизни резерви.** Монетарната програма на НБРМ за 2008 година е конзистентна со просечниот пораст на широката парична маса од околу 30 проценти, што е во согласност со постепеното зголемување на побарувачката за пари. Очекуваме големите приливи на капитал да продолжат, отсликувајќи ја довербата во нашата макроекономска политика. Зголемената монетизација, надополнета со умерено зголемување на екстерното финансирање на банките и повлекувањето на нивните средства од странство, ќе го финансира зголеменото кредитирање на приватниот сектор и финансиската интермедијација. Министерството за финансии и НБРМ ќе бидат подготвени да спречат силниот платен биланс да доведе до прекумерена ликвидност во финансискиот систем.

21. **Ние и понатаму сме посветени на зајакнување на финансиската стабилност на централната банка и заштита на нејзината независност.** Како дел од нашата стратегија за спроведување на закони конзистентни со ЕУ, подготвивме нов нацрт-закон за народна банка со техничка помош од ММФ. Во октомври 2007 година го поднесовме нашиот нацрт за преглед до Европската комисија и ЕЦБ и имаме за цел да го поднесеме нашиот нацрт до Парламентот до крајот на март 2008 година (нов структурен критериум за извршување). Главната цел на Народната банка и понатаму ќе биде постигнување и одржување на стабилноста на домашните цени, а НБРМ ќе ја задржи целосната автономија во остварувањето на таа цел. Со нацрт-законот се зајакнува управувањето и отчетноста на НБРМ, вклучувајќи со јасна поделба на одговорностите меѓу гувернерот и Советот на НБРМ. Според нацрт-законот, сите тројца вицегувернери на НБРМ ќе бидат членови на Советот (кој и понатаму ќе има девет членови). Со нацртот исто така се предлага режимот на девизен курс да биде заеднички договоран меѓу владата и НБРМ, без да е во спротивност со примарната цел на НБРМ.

22. **Продолжуваме со реформите во финансискиот сектор.** Во мај 2007 година, донесовме нов закон за банки со кој, меѓу другото, се зајакнува управувањето со банките, се затегнуваат одредбите за поврзано кредитирање и се воспоставува јасна рамка за консолидирана супервизија, што е поусогласено со најдобрата меѓународната практика. Со овој закон се намалуваат ограничувањата за отворање филијали на странски банки и тој содржи одредби за заштита на одлуките на гувернерот во областа на дозволите за банки, управа и стечај од поништување од страна на судовите. Кредитирањето се зголеми над 30 проценти годишно, присуството на странски банки се зголемува, распоните меѓу активните и пасивните стапки продолжија да се намалуваат.

23. **НБРМ спроведува поантиципаторен пристап кон банкарската супервизија, базиран на проценка на ризик преку нејзиниот план за развој на супервизијата.** Развиена е рамка за проценка на ризичниот профил и беше успешно тестирана на три банки (структурен репер од септември). До крајот на декември 2007 година, НБРМ го

финализираше детаљниот прирачник што ќе се користи за спроведување теренска супервизија (структурен репер). Ќе објавиме документи за рамката за супервизија и проценка на ризикот до крајот на март 2008 година (структурен репер). НБРМ исто така издаде сметководствени упатства, нов контен план и форма за финансиските извештаи на банките во согласност со ИФРС (структурен репер за септември). Новиот Закон за банки ќе и овозможи на НБРМ да утврди дополнителни насоки и да бара дополнителни информации и прикази од финансиските институции што се потребни за прудентни цели. Напорите на НБРМ за формирање целосно нов кредитен регистар што ќе се заврши до август 2008 (повторно утврден структурен репер), малку подоцна отколку што претходно се предвидуваше, поради доцнење на техничката помош. Во меѓувреме, НБРМ ќе ги подобри детаљните спецификации на кредитниот регистар и протоколи за поднесување и повикување податоци до крајот на март 2008 година (структурен репер).

Привлекување странски инвестиции и подобрување на деловната клима

24. **Ги поедноставуваме деловните прописи.** Во јуни објавивме листа на сите дозволи администрирани од ресорните министерства и државните органи, заедно со нивното оправдување (структурен репер за јуни). Последователно ги ревидиравме прописите (околу 2,000 закони и подзаконски акти), во консултација со деловната заедница и меѓународни експерти. Врз основа на ова, владата донесе низа мерки во јули и август, вклучувајќи намалување на давачките (вклучувајќи го Државниот завод за геодетски работи, Централниот регистар и Царинската управа), го избра правилото „молчењето е одобрување“ и ја намали потребната документација. Измените во подзаконските акти ќе се завршат до крајот на февруари 2008 година, а потребните измени на законите ќе се достават до Собранието. Регулативите што ќе останат ќе влезат во националниот електронски регистар кој ќе биде лесно достапен за сите. Кога се подготвуваат нови закони и регулативи, исто така, ќе воведеме систем за процена на регулаторното влијание (РИА). Со неодамнешните измени на Законот за трговски друштва и Законот за едношалтерски систем се намали потребното време за

регистрирање на фирма од пет дена на четири часа и се отстрани условот за депонирање уплатен капитал пред регистрирање на друштво со ограничена одговорност. Со оглед на тоа што е воспоставен „едношалтерскиот систем“, бројот на регистрирања на фирми значително се зголеми, од околу 7.000 во 2005 на 11.000 во 2006 година, и околу 10.800 во првите 10 месеци од 2007 година.

25. Остваруваме добар напредок во зајакнување на сопственичките права.

Околу 70 проценти од територијата на Македонија ќе бидат опфатени со катастарот за недвижен имот до крајот на 2007 година, 75 проценти до крајот на јуни 2008 година (структурен репер), 84 проценти до крајот на 2008 година, а катастарот ќе биде завршен до крајот на 2009 година. Поднесовме нов Закон за катастар за недвижен имот во парламентот на почетокот на 2008 година. Овој закон, кој е подготвен во консултации со Светска банка, би требало да помогне во подобрување на квалитетот на услугите кои ги обезбедува катастарот. Овие реформи треба да ја олеснат употребата на земјиштето како колатерал за заем, што ќе помогне за помали трошоци при задолжување и во експанзија на кредитите.

26. Странските директни инвестиции се зголемуваат. Формиравме нови технолошки индустриски развојни зони во близината на Скопје (Скопје - 2), Штип и Тетово, со што нивниот број изнесува четири. Првата зона, Скопје-1 се развива во кластер на автомобилската индустрија. Ребалансот на буџетот за 2007 година вклучуваше поголеми расходи за инфраструктура за поддршка на овие зони. Исто така го изменивме Законот за технолошки индустриски развојни зони за да го усогласиме со законодавството на ЕУ. За да се ограничи ерозијата на даночната основица, Владата ќе продолжи да го применува условот од 80 проценти од производството да биде наменето за извоз како водечки принципи за учество во овие зони.

27. Спроведуваме голем број клучни чекори за да обезбедиме стабилно снабдување со енергија и да го подобриме финансирањето на секторот за електрична енергија, во тесна соработка со Светска банка. Овие клучни чекори се:

- **Развој на нова стратегија.** Во соработка со Светската банка, подготвивме стратегија со која ќе се идентификуваат приоритетните инвестиции во секторот енергетика и подготвивме план за добивање на неопходните финансиски средства.
- **Зголемено учество на приватниот сектор.** Во процес сме на обезбедување учество на приватниот сектор во развојот на повеќе од 60 мали и средни хидроцентрали. Тендерот за приватизација на термоцентралата Неготино, втора најголема централа во земјата, беше поништен со цел да се заштити снабдувањето со електрична енергија во Македонија. Меѓутоа, тендерите за изградба на одреден број нови хидроцентрали добро напредуваат и неодамна одобрихме изградба на првата комбинирана термоелектрична централа.
- **Поголема дисциплина во плаќањето.** Ќе продолжиме да ја поддржуваме ЕВН-ЕСМ, компанијата за дистрибуција на електрична енергија во нејзините напори да обезбеди дека сите корисници навремено ќе ги извршуваат плаќањата за нивната тековна употреба на електрична енергија. Ќе обезбедиме буџетските организации да ги исполнат своите заостанати обврски кон ЕВН-ЕСМ. За да се ограничат загубите во мрежата, ќе ги отстраниме законските бариери поврзани со сопственоста на струјомерите, пристапот и поврзувањето. Трансферот на сопственоста на броилата на ЕВН-ЕСМ треба да ја намали кражбата на електрична енергија и манипулацијата со броилата.
- **Реформа на моделот на пазар на електрична енергија.** Во март 2007 година го изменихме Законот за енергетика за да се намали количината на електрична енергија што се обезбедува за големите корисници по субвенционирани цени. Од мај 2007 година, субвенционираната електрична енергија се намали на 45 проценти од историската употреба. Со ова се намалуваат фискални загуби во енергетскиот сектор за околу 50 милиони евра. Почнувајќи од јануари 2008 година, големите корисници ќе треба да ја купуваат 100 проценти од нивната електрична енергија по пазарни цени, со што треба да се отстрани потребата за

буџетски трансфер до МЕПСО во 2008 година. Покрај тоа, предвидуваме фазно преоѓање од сегашниов модел на единствен купувач на конкурентен модел базиран на билатерални договори. ЕЛЕМ, претпријатието за производство на електрична енергија, ќе добие дозвола за директно снабдување со енергија на ЕВН-ЕСМ според регулирани договори, што ќе се користи за задоволување на потребите за електрична енергија на средните и малите корисници; целата електрична енергија произведена од ЕЛЕМ над потребите на овие корисници може да се продава на слободниот пазар. Постепената либерализација на пазарот на електрична енергија за средни и мали корисници (вклучувајќи ги домаќинствата) се предвидува да заврши до 2015 година."

- **Транспарентна буџетска поддршка за секторот.** Буџетот за 2007 година вклучуваше транспарентна субвенција за да му се надоместат на МЕПСО оперативните загуби (во голема мера поради разликата меѓу увозната и домашната цена), што се проценува на околу 20 милиони евра. Според новиот пазарен модел, МЕПСО ќе пренесува енергија за надомест за пренос, и повеќе нема да учествува во трговијата на големо со електрична енергија.
- Ќе ја поддржиме **реформата на тарифите за електрична енергија и тарифната методологија** за да се олесни воведувањето нов пазарен модел, со цел постепено отстранување на вкрстените субвенции меѓу потрошувачките групи и за утврдување цени на ниво што ќе обезбеди целосно покривање на трошоците. Ќе развиеме нова тарифна шема со блок-структура и постепено ќе ги зголемиме тарифите за сите корисници. Ќе продолжиме да ја поддржуваме независноста на Регулаторната комисија за енергија и ќе го зајакнеме нејзиниот капацитет.
- Развиваме **механизам за социјална заштита** за таргетирање на субвенциите на електрична енергија на најсиромашните потрошувачи. Се очекува новата програма да обезбеди субвенции за околу 70.000 домаќинства.

- Исто така, работиме на програма за енергетска ефикасност, со цел да ја намалиме употребата на електрична енергија за греење.

28. Продолжуваме да постигнуваме значителен напредок во намалувањето на телекомуникациските трошоци и проширување на пристапот до Интернет.

Напредок во либерализацијата на Телеком

	2005q1	2005q2	2005q3	2005q4	2006q1	2006q2	2006q3	2006q4	2007q1	2007q2	2007q3
Број на VOIP провајдери 1/	20	46	65	84	118
Број на интернет провајдери 1/	12	87	87	97	97
Провајдери на фиксна телефонија	1	1	2	5	5
Пенетрација на Интернет 2/	27	27	28.5	29
Такса за интерконекција (локален повик) 3/	1.43	0.54	0.54	0.54
Фиксна телефонска тарифа кон САД 4/	18.0	12.90	9.9	9.9	9.9
Фиксна телефонска тарифа кон Германија 4/	27.0	16.90	9.9	9.9	9.9

1/ Број на нотифицирани провајдери на крајот на годината.

2/ Број на корисници на Интернет како дел од вкупното население.

3/ Денари по минута (Мактел).

4/ Денари по минута (Мактел).

- **Третиот мобилен оператор започна да обезбедува услуги од септември.**
- **Неодамна објавивме тендер за доделување фреквенција за 3G мобилни телефонски услуги.**
- **Моравме да го одложиме воведувањето на преносливоста на телефонските броеви до јуни 2008 година за да овозможиме повеќе време за избор на комерцијален провајдер што ќе ја организира и одржува базата на податоци на пренесени броеви.**
- **Во процес сме на усогласување на договорите за концесии со Мактел, Т-Мобиле и Космофон со Законот за електронски комуникации, во соработка со Европската комисија.**
- **Како резултат на овие напори, ја зајакнавме либерализацијата и конкуренцијата: бројот на провајдери се зголеми, вклучувајќи ги провајдерите на фиксни и мобилни линии, а цените за потрошувачите се намалија (исполнување на структурниот репер за јуни).**

- **Програмата ќе продолжи да ги следи квантитативните мерки за либерализација во овој сектор на секои шест месеци (структурен репер).**

29. **Врз основа на нашето цврсто спроведување на политиките и економските резултати, бараме завршување на третиот преглед и преформулирање на пристапот според аранжманот.** Сметаме дека политиките опишани во ова писмо (со условите од програмата за 2008 година резимирани во табелите 3 и 4) ќе ги исполнат целите на нашата економска програма: макроекономска стабилност; одржлив, висок економскиот растеж, поголема вработеност и подобра интеграција во светската економија. Сепак, подготвени сме да преземеме било какви понатамошни мерки за задржување на програмата во рамките на договореното. Во контекст на задоцнетото завршување на овој преглед, би сакале да ги преформулираме повлекувањата според аранжманот, така што ќе има четири прегледи наместо пет. Четвртиот преглед ќе биде завршен на 15 мај, 2008 година или по тој датум (табела 5). Податоците за квантитативните критериуми за извршување за крајот на декември ќе бидат достапни пред дискусиите на Бордот и очекуваме сите да бидат исполнети. Ќе вршиме консултации со Фондот, во согласност со политиките на Фондот и ќе му обезбедиме на Фондот такви информации какви што ќе побара околу спроведувањето на политиките и остварувањето на целите на програмата. Ја потврдуваме нашата намера дека нема да го извршиме ова и идните повлекувања на средства од Стенд-бај аранжманот, кои би биле достапни по исполнувањето на неговите критериуми за извршување и по завршувањето на прегледите.

Со почит,

/потпис/

Никола Груевски
Премиер

/потпис/

Зоран Ставрески
Заменик-премиер

/потпис/

Трајко Славески
Министер за финансии

/потпис/

Петар Гошев
Гувернер
Народна Банка на Република Македонија